

افغانستان: حقایق او شمېرې – د ۲۰۱۷ له جنورۍ تر دسمبر

۲۰۱۸/۱

سرکال په افغانستان کې د بشرپاله ټولني لپاره یو ستونزمن کال وو. د هېواد په ځینو برخو کې د یوځای بل ځای جگړو پر لړلید سر بېره، نامني هم مخ پر زیاتېدو ده او پر روغتيايي بنسټونو او په بشرپالو کارکونکو هم بریدونه ډېر شويدي. دا ټول جدي امنيتي اندېښني منځ ته راوړي او په زیاتیدونکي اندېښني سره جگړه ځپلو خلکو ته زموږ لاسرسی محدودوي.

حال دا چې په ۲۰۱۷ کال کې په افغانستان کې د سره صلیب نړیواله کمیټه (آی سی آر سي) د خپل پرله پسې شتون ۳۰ کاله لمانځي؛ خو دا زموږ لپاره یو ویرجن کال هم وو چې زموږ اووه همکاران پکې ووژل شول او دوه نور یې وتښتول شول، په داسې حال کې چې دوی خپل بشرپاله کار ترسره کاوه. د کال لومړیو نهو میاشتو لپاره، مور اړ شوو، چې خپل فعالیتونه قسماً وځنډوو او په وروستي پړاو کې په تېره بیا د هېواد په شمال کې یې اندازه راکمه کړو. خو له دې ټولو ننگونو سره، بیا هم آی سی آر سي په ۲۰۱۷ ام کال کې د افغانستان د خلکو لپاره ژمنه پاتې شوه؛ څرنګه چې په تېرو ۳۰ کلونو کې وه.

په افغانستان کې د آی سی آر سي کار له بنديانو څخه پر لیدني کتنې ځیرنه کوي ترڅو د دوی د اوسېدنې وضعیت او ورسره د چلند څارنه وکړي او همداراز د روانې جگړې له لامله له اغېزمنو شویو خلکو سره پر مرستې هم ځیرنه کوي. مور بنسټیزه مرسته او روغتيا څارنه برابرو، اوبو او روغتيا ساتنې ته د دوی لاسرسی ته وده ورکوي، د جگړې له کبله جلا شوي کورنۍ، بیا سره یوځای کوي او له افغاني سري میاشتي ټولني سره په ګډه کار کوي.

له توقیفخایونو لیدنه او د کورنیو تر منځ د اړیکو ټینګول

- ۲۰ توقیفخایونو څخه یې ۶۱ لیدني ترسره کړي (په دغو توقیفخایونو کې ۲۶۲۹۳ تنه بنديان ساتل کېدل).
- ۷۰۷ تنه زندانیان یې لیدلي چې د جگړې په ترڅو نیول شوي وو، له دغې ډلې څخه یې ۴۰۵ د لومړي ځل لپاره لیدلي دي.
- د افغاني سري میاشتي ټولني په همکارۍ د سره صلیب ۶۶۸۸ پیغامونه د بنديانو او د هغوی د کورنیو ترمنځ تبادلې شويدي. د سره صلیب پیغامونه هغه په لاس لیکل شوي لیکونه دي چې کورنی احوال پکې لیکلي وي یا خپلوانو ته لنډ شخصي معلومات دي چې د جگړې یا نورو پېښو له امله دغو بنديانو په بله توګه لاسرسی نشي کېدای.
- هغو کورنیو ته یې ۱۲۲۷۰ ټیلیفوني آسانتیاوې برابرې کړي چې په دې کې ۵۹۴ ویدیويي ټیلیفوني کنفرانسونه او ۶۶۹۳ مخامخ لیدني برابرې کړي دي، چې خپلوان یې د پروان په محبس او توقیفخای کې بنديان دي.
- د هغو بنديانو لپاره چې په پلچرخي توقیفخای کې دي له خپلي کورنیو سره د ۲۹۹ مخامخ لیدنو آسانتیاوې برابرې کړي دي.
- دهغو کورنیو ۲۱۵ د پلټني غوښتنې یې ترلاسه کړي چې د ادعا له مخې د هغوی غړي نیول شوي دي چې له دغې ډلې څخه د پلټني ۵۹٪ یې په بریالیتوب سره حل شوي او دهغو کورنیو ۳۳۰ غوښتنې یې ترلاسه کړي چې د کورنیو له ۱۱۶۲ غړیو سره یې اړیکه له لاسه ورکړې ده.
- خپلو کورنیو ته یې د ۲۳۳ جنګیالیو او ملکيانو د اجسادو د لیرد چارې برابرې کړيدي.

له روغتيا څارني سره مرسته

- د جگړې ۴۱۹ ټپیان یې نږدې روغتيايي مرکزونو ته د لا ډېرې درملني او پاملرني په موخه لیردولي دي.
- هغو کسانو ته یې د لومړنیو مرستو روزني تنظیم کړي چې د جگړې له ټپیانو سره مستقیماً اړیکه لري. د لومړنیو مرستو ټول ټال ۷۷ کورسونه یې ترسره کړي، ۱۰۴۷ ګډون کوونکي روزل شوي ترڅو د جگړې له

- ټپيانو سره مرسته وکړي. پر دې سربېره د لومړنيو مرستو په روزنيزو کورسونو کې گډون کوونکو ته د لومړنيو مرستو ۸۷۴ بکسې ورکړي دي.
- د لومړنيو مرستو او روغتيايي توکو (د جگړې د ټپيانو ۸۲۱ کڅوړې چې د جگړې ۳۰ سترو او ۳۰۰ کوچنيو ټپيانو لپاره کافي دي) يې د لومړني مرستندويانو او روغتيايي کارکوونکو ته ویشلي چې د ټپيانو د درملنې له چارو سره سر او کار لري.
- د عامې روغتيا وزارت ۱۲ هغو سترو روغتونونو ته يې درمل او طبي توکي برابر کړي ترڅو د ډيرو تلفاتو درملنه ورباندې وکړي.
- له ميرويس حوزوي روغتون سره يې مرسته کړې چې د جراحي، داخلي، نسايي او ولادي څانگو کې يې ۶۲۳۷۱ ناروغان بستر کړي دي. ۱۷۴۰۱ جراحي عملياتونه يې ترسره کړي او ۴۳۸۲۰۳ له بستر څخه د بهر ناروغانو درملنه شوې.
- له ميرويس حوزوي روغتون سره يې د څلور کلينکي متخصصينو مرسته کړې ده (چې يوه يې قابله، يوه يې د نسايي ولادي متخصصه، يو د کوچنيانو ډاکټر او يوه د کوچنيانو نرسه پکې شامل ده) چې په دې توگه د نسايي ولادي او کوچنيانو څانگو ته وده ورکړل شي.
- له ميرويس حوزوي روغتون سره يې د بايوميدیکل انجنير او لابراتوار د متخصص په برخه کې مرسته کړې ده ترڅو د تخنيکرانو لپاره له روانې روزنې سره مرسته وکړي.
- د ميرويس حوزوي روغتون له ادارې سره يې د وړتيا د لوړوالي په برخه کې مرسته کړې. په ميرويس حوزوي روغتون کې تر ۷۰۰ څخه ډېر د روغتون د کارکوونکو په مدد معاش کې يې مرسته کړې ده.
- د افغاني سرې مياشتې ټولني ۴۷ د لومړنيو روغتيايي پاملرنو کلينیکونو ته يې درمل او روغتيايي توکي برابر کړي. په دې کلينیکونو کې د بستر بهر، ۸۸۷۳۵۲ ناروغانو درملنه شوې او د کوچنيانو د ناروغيو لپاره ۴۸۲۶۸۴ دوزه واکسين تطبیق کړای شوی دی.
- له ۲ ولايتي هغو محابسو (کندهار او هرات) ته يې مرسته برابره کړې چې د عامې روغتيا وزارت په صحت پروگرام کې شامل نه دي، په دې کې د محبس له روغتيايي کارکوونکو سره مالي مرسته، درمل، طبي توکي/ وسايل، تخنيکي مرسته او کلينکي روزنې شاملې دي.
- په پورته ويل شويو محابسو کې يې ۹۰۲۸ بنديان معاینه کړي او له ۵ توقيفخاويونو څخه يې ۷۱ ليدني کتنې ترسره کړيدي.
- په يو توقيفخای کې يې د خارښ او حشراتو له پراخ کمپاين سره مرسته کړې، چې په دې توگه يې د ۲۹۸۳ کسانو درملنه کړې او ۵ محابسو ته يې تخنيکي مرسته/ سلا مشوره برابره کړې ده.

د مصنوعي غړو او د فزيکي بيارغونې د خدمتونو برابرول

- ۱۱۶۴۲ نوي ناروغان يې راجستر کړي، چې ۱۳۱۰ يې هغه کسان وو چې د بدن غړي يې له لاسه ورکړي وو.
- له ۱۳۹۲۲۱ ناروغانو سره يې په خپلو اوو ارتوپيډيکي مرکزونو کې مرسته کړې ده.
- ۲۱۴۶۴ مصنوعي غړي او خوځښتي وسيلې يې جوړې کړيدي.
- ۲۸۵۰۴۷ فزيوتراپيکي درملنې يې کړيدي.
- ۳۵۳ ناروغانو ته يې کوچني پورونه ورکړي، چې دغو پورونو سره کار پيل کړي.
- ۱۷۶ ناروغانو ته يې مسلکي روزنه ورکړې، چې ۱۷۴ تنه يې د ۲۰۱۷ ام کال له جنورۍ تر دسمبر پورې فارغ شوي دي.
- په کور کې د څارني د پروگرام له لارې يې د ناروغانو ۶۴۵۹ ليدني کړي، چې د ستون فقرات له ۱۹۱۲ ناروغانو سره يې مرسته کړې او د هغوی کورنۍ يې روزلي دي.

مرستي

- د افغاني سرې مياشتې ټولني په همغږۍ يې له ۵۷۰۰۰ خلکو سره (۸۰۹۷ کورنيو) چې د جگړې له امله بېخايه شوي وو مرسته کړې؛ ترڅو له دوی سره مرسته وشي چې د يوې مياشتې لپاره خپلې خوراکي اړتياوې برابرې کړي. له ۴۷۵۲۳ کسانو (۶۷۸۹ کورنيو) د کور اساسي توکي هم ترلاسه کړل.
- له ۲۲ وترنرانو سره يې د چينجي ضد درمل او درملنې د پروگرام له لارې مرسته کړې ترڅو ۸۱۸ کليوال بزگر (۵۷۲۶ کسان) وکولای شي چې له لا ډېر توليدي او روغ څاروي ولري.

- د څارويو ۵۴۴ خاوندانو يا ۳۸۰۸ كسانو وابنه تر لاسه كړل ترڅو د ژمي په سختو حالاتو كې خپل څاروي تغذيه كړي. داسې مرستې، تر هغې وروسته بندي شوي چې آي سي آر سي خپل ځيني فعاليتونه وځنډول.
- ۱۰۶ هغو اړمنو مېرمنو چې د كورنۍ مشري يې پر غاړه درلوده، د چرگانو د ساتنې كڅورې تر لاسه كړې، چې د چرگانو د توليداتو د څرخلاو له لارې خپل عايد ډېر كړي.
- له نړيوالو بشريالو حقوقو څخه د سرغړونو قربانيانو او د هغوی كورنيو (۱۷۱ كورنۍ/ ۱۱۹۷ كسانو) نقدي مرسته تر لاسه كړه، چې د دې سرغړونو مالي عواقب ورباندې جبران كړي او په دې توگه دوی وتوانېږي چې خپلې اړتياوې پوره كړي، چې په دې كې خوراك، طبي درملنه او د تدفين لگښتونه هم شامل دي.
- په ۱۳ توقيفخاينو كې تر ۲۸۰۰۰ څخه ډېرو بنديانو د هغو توکو له لارې چې آي سي آر سي وركړي وو، لكه كمپلې، پټو او شالونه، خپل د ژوند د اوسېدنې وضعيت ته يې وده وركړه ترڅو له دوی سره په سخت ژمي كې مرسته وكړي.

د اوبو او روغتيا ساتنې خدمتونه

- د اوبو رسولو سيستمونو د ساتنې او څارنې او بنسټيز فعاليت په برخه كې د اوبو سنبالني ۸ كمپيو ته روزنه وركړل شوي او ۸۵۹ لاسي بمبي ترميم شوي (چې په تيوريكي توگه د ۵ ولايتونو په ۶ ولسواليو كې ۱۲۰۲۶۰ اوسېدونكي خلك به ترې گټه پورته كړي). پردې سربېره د ۱ ولايت په ۲ ولسواليو كې تر ۴۵۰۰ ډېر اوسېدونكو د اوبو له هغو ۴ پراخ شويو سيستمونو څخه برخمن شول د جاذبې له لارې كار كوي.
- تر ۲۸۰۰۰ ډېرو بنديانو، چې كوچنيان هم پكې شامل دي، د پاكوونې او روغتيا ساتنې توکي تر لاسه كړل او په محبسونو كې د آي سي آر سي له خوا د ترسره شوي د انجنيرۍ تر فعاليتونو وروسته، تقريباً د ۱۰۰۰۰۰ بنديانو د اوسېدنې وضعيت ښه شو، د بيلگې په توگه؛ د هرات په محبس كې د فاضلابو د تصفېي سيستم جوړونه پاي ته ورسېده چې تر ۴۰۰۰ ډېر بنديانو او د محبس د ۱۱۰ كارمندانو ظرفيت لري، په داسې حال كې چې په همدې محبس كې ۸۰۰ بنديانو د اوبو رسونې له جوړ شوي سيستم څخه برخمن شول او ۳۰۰۰ نور يې د څارښ له كمپاين څخه برخمن شول. پردې سربېره، د بلخ، فراه، فارياب او جوزجان په محاسبو كې تر ۳۰۰۰ ډېرو بنديانو د بيا جوړونې له كارونو او بنسټيزو فعاليتونو څخه هم برخمن شول. آي سي آر سي د كندهار محبس د فاضلابو د له منځه وړلو كار ته دوام وركوي، ترڅو ۲۵۰۰ بنديان ترې گټه پورته كړي او په محاسبو كې مېشت د ساتنې او څارنې له كمپيو سره مرستې ته دوام وركوي، چې په دې اړه يې د ترميمولو دومره كارونه ترسره كړي چې د هرات او خوست په ولايتي محاسبو كې ورڅخه تر ۴۰۰۰ ډېر بنديان برخمن شويدي.
- د گڼو انجنيري فعاليتونو پرمختگ دوام لري ترڅو د ميرويس ۵۶۰ بستريز حوزوي روغتون او د شبرغان ۱۵۰ بستريز ولايتي روغتون كې د ناروغانو او كاركونكو وضعيت لا ښه شي. په ميرويس حوزوي روغتون كې د مركزي درملتون جوړونه او د ښځينه څانگو (چې پخوا د كوچنيانو څانگه وه) بشپړه شوه او تقريباً د روغتون ۸۵۰ متر مربع ځمكه فرش شوه. تر اوږد ځنډ وروسته په شبرغان ولايتي روغتون كې هم د نوي عاجلي شعبي جوړونه دوام لري. د ننگرهار ولايت په مركز كې د جلال اباد حوزوي روغتون چې ۶۰۰ بسترونه لري او د غزني ولايتي روغتون چې ۱۲۰ بسترونه لري او د غزني په ولايت په مركز كې پروت دی، د اوبو رسونې سيستمونو د وده وركولو كارونه بشپړ شول.

له افغاني سرې مياشتې ټولني سره همكاري

- د آي سي آر سي په مرسته د افغاني سرې مياشتې ټولني، د خوندي لاسرسي د چارچوكاټ په اړه د افغاني سرې مياشتې ټولني ۱۷ كاركونكي او خپلخوښي روزل ترڅو د خوندي لاسرسي چارچوكاټ خپرونه وكړي چې په دې توگه په ساحه كې خپلخوښو او كاركونكو ته امنيتي خطرونه راكم كړي. پردې سربېره، د سرې مياشتې د خوندي لاسرسي د چارچوكاټ روزونكو د سرې مياشتې ۲۴۰ كاركونكو او خپلخوښو ته د خوندي لاسرسي د چارچوكاټ په اړه د پوهاوي ۱۰ ناستې ترسره كړي.
- د آي سي آر سي په مرسته، د افغاني سرې مياشتې ټولني د خونديتوب او امنيت په اړه د افغاني سرې مياشتې ټولني او نړيوال فډراسيون ۱۱۲ كاركونكو ته چې د سيمه يزو دفترنو مشران، د عملياتونو مشران، ساتونكي او ډرېوران شامل وو، ۶ وركشاپونه ترسره كړي دي.
- د افغاني سرې مياشتې ټولني او د چين د سره صليب ټولني يو هوكره ليك لاسليك كړ چې په ترڅ كې به يې ددې دواړو بنسټونو ترمنځ همكاري تنظيمه كړي ترڅو هغو پر ارثي ناروغيو اخته كوچنيانو ته روغتيايي پاملرنه برابره كړي.

- د روغتيا څارنې په خطر کې د پروژې لپاره د افغاني سرې مياشتې ټولني مسوول په ژنيو کې د روغتيا څارنې په خطر کې په کلني ناسته کې گډون وکړ. ناستې د غورځنگ د غړو (ملي ټولنو، فدراسيون او آی سي آر سي) پر فرصتونو باندې څيرنه درلوده ترڅو له بهرنيو بنسټونو سره کار وکړي لکه په ملي کچه د روغتيايي پاملرنې موسسې، چارواکي او مدني ټولني ترڅو د هر چاپيريال لپاره اړونده ځوابونه رامنځ ته او پلي کړي.

د نړيوالو بشرپالو حقوقو پراختيا

د خپل بشرپاله قيموميت د يوې برخې په توگه، آی سي آر سي د جگړې د ټولو خواوو وسله والو ته په منظمه توگه يادونه کوي، چې د نړيوالو بشرپالو حقوقو له مخې، د هغو کسانو بايد ملاتړ وشي او له زيانه خوندي وساتل شي چې په جگړو کې برخه نه اخلي يا تردې وروسته يې په جگړه له برخې اخستنې څخه لاس اخستی وي. د روغتيايي ماموريت په ملاتړ او درناوي پورې اړونده ستونزو ته آی سي آر سي ځانگړې پاملرنه درلودلې ده.

آی سي آر سي په محرمانه توگه خپلې سپارښتنې د جگړې ټولو بنسټيزو خواوو ته وړاندې کوي چې د ادعا له مخې يې مسوولي وي او ورسره په دوه اړخيزه توگه د خپلو ملاحظاتو په اړه خبرې اترې کوي، چې په دې توگه دوی د خپلو هغو مکلفيتونو درناوی وکړي چې په نړيوالو بشرپالو حقوقو کې راغلي دي، ترڅو دوی د هغو کسانو خونديتوب، شپرتيا او وقار وساتي چې د دوی تر کنترول لاندې دي. تر ۱۶۱۸۳ دېرو خلکو ته د نړيوالو بشرپالو حقوقو په هکله معلوماتي غونډې جوړې شويدي:

- د مدني ټولنو غړي
- د ټولني مشران
- زموږ له فعاليتونو څخه گټه اخستونکي خلک
- ديني عالمان
- سياسي چارواکي
- د ملي اردو کارکونکي
- د ملي پوليسو کارکونکي
- د محلي پوليسو کارکونکي
- د ملي امنيت رياست کارکونکي
- د وسله والو مخالفينو غړي

د لا دېرو معلوماتو لپاره:

اندریا کټا پريټا (انگليسي، اسپانوي او پرتگالي)، آی سي آر سي کابل، ټيلفون: ۰۰۹۳۷۲۹۱۴۰۵۱۰

رويا موسوي (دري او پښتو)، آی سي آر سي کابل، ټيلفون: ۰۰۹۳۷۹۴۶۱۸۹۰۸

(انگليسي) ژنيو، ټيلفون: ۰۰۴۱۷۹۵۷۴۰۶۳۶

د لا نورو معلوماتو لپاره:

www.facebook.com/ICRCaf

[twitter.com/ICRC af](https://twitter.com/ICRC_af)

www.icrc.org